

Onnistu eriyttämisessä

Teoriasta käytäntöön

Koottu teoksesta Onnistu eriyttämisessä (Roiha & Polso
2018, PS-Kustannus)

Eriyttäminen

Oppilaan
tuntemus

Opetuksen sisällön ja
materiaalin eriyttäminen

Opetusjärjestelyjen ja
-menetelmien eriyttäminen

Arvioinnin
eriyttä-
minen

Eriyttämisen ideaalitila

ERIYTTÄMINEN EI SAISI OLLA

- Vain irrallinen osa opetusta
- Vain tehtävien tai ajan eriyttämistä
- Vain tiettyihin oppilaisiin keskittyvää
- Opettajalähtöistä
- Satunnaista

ERIYTTÄMISEN TULISI OLLA

- Opetuksen lähestymistapa
- Yksilöllisyyden huomioimista laajasti
- Kaikkia oppilaita koskevaa
- Oppilaslähtöistä
- Suunnitelmallista

Eriyttämisen hyödyt

- Oppimisvaikeuksien ehkäisy
- Oppimistulosten parantuminen
- Kouluviihtyvyyden lisääminen
- Yksilöllisyyden huomioiminen
- Onnistumisen kokemusten tarjoaminen
- Opetuksen mielekkyyden lisääminen
- Työrauhan parantuminen

Pedagogiset asiakirjat eriyttämisen tukena

1. Pidä asiakirjat ajan tasalla

- Kaiken oppilaan opetukseen liittyvän olennaisen tiedon tulisi olla viimeisimmässä asiakirjassa.
- Siirrä edellisestä asiakirjasta vain opetuksen kannalta olennainen tieto. Älä kopio kaikkea.
- Pohdi, onko tieto vielä ajankohtainen ja merkityksellinen. Karsi turha tieto.
- Mieti, mikä auttaisi sinua opettajana, jos et tuntisi oppilasta vaan joutuisit opettamaan häntä vain pedagogisen asiakirjan pohjalta.

2. Muista helppolukuisuus

- Kirjaa tiedot pedagogisiin asiakirjoihin niin, että ne palvelevat tarkoitustaan. Joskus lyhyt kirjaus ranskalaisin viivoin auttaa enemmän kuin pitkä selostus.
- Kirjoita niin, että asiakirja aukeaa ja auttaa sekä vierasta opettajaa että huoltajaa. Älä sorru turhaan ammatilliseen erityissanastoon.

Pedagogiset asiakirjat eriyttämisen tukena

3. Pedagoginen asiakirja on työkalu

- Pedagogisilla asiakirjoilla ei ole ainoastaan hallinnollinen merkitys, vaan ne on tarkoitettu nimensä mukaisesti opettajan työn tueksi. Kirjaa asiakirjoihin selkeitä vinkkejä ja toimintatapoja, jotka auttavat oppilaan oppimisessa ja opiskelussa.
- Muista myös päivittää asiakirjaa ja palaa siihen tarvittaessa. Kaikkia muutoksia ei tarvitse tehdä raskaasti palaveria koolle kutsuen. Joskus riittää päivämäärällä merkitty lisäys. Olennaista on, että oppilasta ja huoltajaa on kuultu ja he ovat tietoisia kirjauksista. Tähän voi riittää myös puhelu tai viesti.

Eriyttämisen haasteet ja niihin vastaaminen

1. Aika ei riitä

- Karsi jotain muuta työstäsi, jos se on mahdollista.
- Varmista perusasioiden hallinta. Hyvä pohja helpottaa uuden opettamista.
- Käytä samaa materiaalia kaikkien kanssa, mutta eriytä tavoitteissa ja toteutuksessa.
- Käytä eriyttämiseen soveltuvia opetusmenetelmiä.

2. Luokassa ei ole tilaa

- Järjestele luokka opetustilanteen mukaan.
- Poista kiinteät työpisteet, jos se on mahdollista.
- Hyödynnä koulun muita tiloja.
- Käytä joustavaa ryhmittelyä.
- Toteuta samanaikaisopetusta.

Eriyttämisen haasteet ja niihin vastaaminen

3. Luokassa on liikaa oppilaita

- Keskity eniten tukea tarvitsevien oppilaiden opetuksen eriyttämiseen.
- Toteuta yhteistoiminnallisia opetusmenetelmiä ja hyödynnä vertaistukea.
- Ryhmittele oppilaita joustavasti.
- Hyödynnä samanaikaisopetusta.
- Osallista huoltajat eriyttämiseen.

4. Opetusmateriaali ei tue eriyttämistä

- Tututa oppilaat eriyttävään toimintakulttuuriin.
- Käytä eri luokka-asteiden materiaalia.
- Käytä samaa materiaalia eriyttäen.
- Jakakaa hyväksi havaittua materiaalia koulun sisällä.

Eriyttämisen haasteet ja niihin vastaaminen

5. En keksi, miten eriyttää

- Jakakaa hyviä käytänteitä työyhteisössä.
- Konsultoi koulun erityisopettajia.
- Hakeudu aktiivisesti täydennyskoulutukseen.
- Jakakaa oppia myös yksiköiden kesken.
- Lue kirjallisuutta ja tutkimuksia eriyttämisestä.

6. Kaikki oppilaat ovat ihan erilaisia

- Ota eriyttäminen kaiken opetuksen lähtökohdaksi.

Eriyttämisen mallit

- 1. Opetusjärjestelyt
- 2. Oppimisympäristöt
- 3. Opetusmenetelmät
- 4. Oppimisen tukimateriaali
- 5. Oppimisen arviointi

1. Opetusjärjestelyt

Joustavat ryhmittelyt

- Harjoittele joustavaa ryhmittelyä aluksi pienimuotoisesti omassa luokassa.
- Käytä ryhmittelyä säännöllisesti. Työtavan opettelu vaatii aikaa sekä oppilailta että opettajilta.
- Kokeile käytäntöä rinnakkaisluokan opettajan tai opettajien kanssa.
- Keskity aluksi vain yhteen oppiaineeseen.
- Mieti ryhmittelyperusteet, esim. työskentelytavat tai kiinnostuksen kohteet ja vaihtele ryhmittelyä säännöllisesti.
- Arvioi toimintaa jatkuvasti ja kehittele omaan kouluusi sopiva toimintamalli.
- Kysy myös oppilaiden näkemyksiä ja toiveita järjestelystä ja ota ne huomioon.

1. Opetusjärjestelyt

Samanaikaisopetus

- Samanaikaisopettajuutta voi toteuttaa erityisopettajan, luokanopettajan, aineenopettajan, koulunkäynninohjaajan tai vaikkapa psykologin, kuraattorin tai terveydenhoitajan kanssa.
- Kokeile järjestelyä ensin sellaisen kollegan kanssa, jonka kanssa yhteistyö sujuu.
- Aloittakaa pienimuotoisesti. Heti alkuun ei tarvitse tehdä kaikkea yhdessä.
- Suunnitelkaa tunnit yhdessä.
- Käyttäkää aikaa myös kasvatuksen perusasioiden puhumiseen.
- Kokeilkaa erilaisia opetusmalleja, esim. Tuettua ja täydentävää opettamista
- sekä rinnakkain ja tiiminä opettamista.
- Hyödyntäkää toteutuksessa omia vahvuusalueitanne.

1. Opetusjärjestelyt

Oppituntien palkitus

- Oppituntien palkitus mahdollistaa joustot opetusjärjestelyjen ja menetelmien toteuttamiseen.
- Palkitus mahdollistaa myös puolikkaan ryhmän opetuksen silloin, kun jakotunteihin ei riitä resurssia.
- Myös jakotuntien palkitus voi olla järkevää.
- Oppituntien palkitus tuo laaja-alaisen erityisopetuksen resurssin tasaisemmin kaikkien oppilaiden hyödyksi. Se säästää resursseja ja mahdollistaa sekä samanaikaisopetuksen että pienryhmät.
- Myös yhteisen suunnitteluvuorokauden palkitus on tärkeää.

1. Opetusjärjestelyt

Tukiopetus

- Tarjoa tukiopetusta sitä tarvitseville oppilaille.
- Pidä tukiopetustuokiot sopivan mittaisina.
- Toteuta tukiopetusta tarvittaessa myös ennakoivasti.
- Anna tukiopetusta joko pienryhmälle tai poikkeustapauksessa yksilöllisesti.
- Tukiopetusta voi antaa kuka tahansa koulun opettaja.

2. Oppimisympäristö

Fyysisen oppimisympäristön eriyttäminen

- Varmista, että perusasiat ovat kunnossa: luokan siisteys ja järjestys, valaistus, ilmanvaihto.
- Varmista, että kaikilla tavaroilla on luokassa merkitty paikka ja karsi turhat tavarat pois.
- Sanallista oppimisympäristöä ja sen eriyttävää käyttöä aktiivisesti.
- Harkitse havaintomateriaalin käyttö tarkkaan.
- Valitse oppilaiden istumapaikat yksilöllisten tarpeiden mukaan: opettajan lähellä, tarkkaavaisen oppilaan lähellä vai kaukana häiriötekijöistä
- Kokeile erilaisia istumajärjestyksiä luokassa
- Järjestä luokkaan erilaisia oppimispisteitä tai tiloja ryhmätyölle, lukemiseen ja itsenäiseen työskentelyyn.
- Hyödynnä koulun eri tiloja monipuolisesti

2. Oppimisympäristö

Välituntien ja vapaiden tilanteiden eriyttäminen

- Varmista, että oppilas tietää, mitä häneltä odotetaan.
- Ennakoi muutokset ja selvitä ne oppilaalle etukäteen.
- "Varoita" siirtymisistä ja vaihdoista.
- Varmista, että oppilas saa siirtymätilanteissa tukea opettajalta, ohjaajalta, luokkakaverilta tai kummioppilaalta.
- Tarjoa valmiita ratkaisumalleja poikkeustilanteisiin: mitä teet, jos tulee riita? Keneltä voit kysyä neuvoa?
- Aloita ja lopeta oppitunti ajallaan.
- Rajaa oppilaan välituntiaika, -alue tai -toiminta yksilöllisesti.
- Muista selkeät ja oppilaille tiedossa olevat seuraamukset ei-toivotusta käytöksestä.
- Anna oppilaan viettää osa välitunneista sisällä, mutta varmista riittävä liikkuminen päivän aikana.
- Nimeä kiinteät välituntiparit.
- Varmista, että välitunnilla on tarjolla tekemistä. opeta leikkimään. Osallista vanhemmat oppilaat nuorempien leikittämiseen.

2. Oppimisympäristö

Psyykinen ja sosiaalinen oppimisympäristö

- Varmista oppimisympäristön turvallisuus ja positiivinen ilmapiiri, joka on eriyttämisen edellytys.
- Puutu aina kaikkeen kiusaamiseen.
- Muista huomioida myös vapaat tilanteet ja siirtymät.
- Ryhmäytä oppilaita suunnitelmallisesti.
- Muodosta parit ja ryhmät opettajajohtoisesti.
- Varioi opetusryhmiä tavoitteiden mukaisesti.

3. Opetusmenetelmät

- Käsitelkää luokassa määrätietoisesti opiskelutaitoja ja niiden merkitystä oppimiseen.
- Harjoituta erilaisia tapoja ja ohjaa oppilaat refleктоimaan niiden toimivuutta.
- Opeta oppilaille yksilöllisesti heidän tarpeisiinsa soveltuvia opiskelutekniikoita, esim. muistiinpanojen tekoa kuvien tai äänittämisen avulla.
- Opeta oppilaille itseohjautuvuutta. Hyödynnä toiminnanohjauskortteja.
- Tiedota myös huoltajille opiskelutaidoista ja niiden tukemisesta.
- Huolehdi, että oppilaat keskittyvät ohjeiden kuunteluun.
- Kiinnitä huomiota omaan asentoosi ja äänenkäyttöösi.
- Anna lyhyet ja selkeät ohjeet.
- Tue ohjeita tarvittaessa kirjallisesti ja kuvallisesti.
- Varmista, että kaikki ovat ymmärtäneet ohjeet (yksilölliset ohjeet tarvittaessa).

3. Opetusmenetelmät

- Eriytä opetustuokioiden kestoja.
- Mahdollista yksilöllinen työskentelyaika tarvittaessa.
- Anna oppilaiden edetä yksilöllisesti omaan tahtiinsa opetuksessa.
- Luo luokkaan joustava työskentelykulttuuri.
- Anna läksyt sopivassa kohdassa tuntia: alussa, keskivaiheessa tai lopussa.
- Merkitse läksyt näkyville esim. taulun reunaan.
- Anna läksyjä yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Mieti, onko läksy jokaiselle oppilaalle tarpeen.
- Anna sama tai samanlainen läksy pitkäksi ajanjaksoksi.
- Käytä yksilöllisiä tukikeinoja, kuten läksyvihkoa tai vertaistukea.
- Tarjoa myös huoltajille vinkkejä läksyjen tekemiseen.

3. Opetusmenetelmät

- Pidä kiinni tietyistä perusrutiineista.
- Kiinnitä huomiota oppituntien aloitukseen ja lopetukseen.
- Sanallista, mitä tunneilla tehdään. Kerro tunnin tavoite oppitunnin alussa ja kerta opittu asia tunnin lopuksi.
- Pidä esillä kuvallista päiväohjelmaa.
- Havainnollista oppilaille ajan kulua koulupäivän ja oppituntien aikana.
- Strukturoi tarvittaessa oppilaiden koulupäivää yksilöllisesti.
- Eriytä palautteen annossa.
- Aseta tavoitteet sellaisiksi, että positiivista palautetta on mahdollista antaa.
- Kokeile konkreettisia palkkiojärjestelyjä.
- Anna oppilaan vaikuttaa palkkioon ja tee asiassa yhteistyötä kodin kanssa.
- Aloita helposti saavutettavista tavoitteista.

3. Opetusmenetelmät

Eriyttäminen yhteisellä materiaalilla

- Aseta yksilölliset tavoitteet.
- Vaadi eritasoista tuottamista.
- Älä vaadi kaikkien kirjan tehtävien tekemistä esim. matematiikassa.

Eriyttäminen yksilöllisellä materiaalilla

- Hyödynnä eri luokka-asteiden materiaalia.
- Ryhmittele oppilaita kahteen ryhmään ja käytä kahdentasoista materiaalia.

3. Opetusmenetelmät – projektityö

Aloit

- Anna oppilaiden valita aihe vapaasti. Tarjoa heikoimmille oppilaille joitakin valmiita vaihtoehtoja.
- Auta heikoimpia oppilaita pääsemään alkuun rajaamalla aihetta ja tuotosta.
- Asettakaa oppilaiden kanssa tavoitteet projektille. Yksilöllistä tavoitteita tarpeen mukaan.

3. Opetusmenetelmät – projektityö

Työskentely

- Keskity ohjaamaan heikkoja oppilaita työskentelyssä ja tiedonhankinnassa.
- Anna lahjakkaimmille oppilaille vapaat kädet tuotoksen ja tiedonhankinnan suhteen.
- Hyödynnä eri oppimisympäristöjä, esim. luokan eri osia, käytävää tai koulun pihaa.
- Eriytä tekotapaa oppilaan kykyjen mukaan. Osa oppilaista voi tehdä esim. kirjallisen posterin, äänitteen, videon tai kuvaesityksen.
- Eriytä projektiin käytettävää aikaa.

Arviointi

- Anna mahdollisuus esitellä tuotos yhteisesti koko luokalle.
- Anna mahdollisuus esim. posteriesittelyyn.
- Eriytä myös itsearviointiin.
- Arvioi yksilöllisten tavoitteiden pohjalta.

3. Opetusmenetelmät – yhteenveto

Eriyttävässä opetuksessa korostuvat

- Opiskelutaidot ja itseohjautuvuus.
- Selkeät ohjeet.
- Yksilöllinen eteneminen ja työskentelyaika sekä yksilölliset läksyt.
- Strukturoitu opetus.
- Onnistumisten palkitseminen.
- Oppimateriaalin eriyttäminen.

4. Oppimisen tukimateriaali

Valmiin oppimateriaalin ja välineistön hankkiminen

- Huomioi hankinnassa materiaalin monikäyttöisyys.
- Muista erilaiset paikat materiaalin ja apuvälineistön hankintaan, esim. eri oppikirjakustantajat, kirjakaupat ja useat erityismateriaalin valmistajat.
- Käytä esi- ja alkuopetusmateriaalia muokaten ylemmillä luokilla.
- Muista, ettei materiaaleja tarvitse aina ostaa. Selkokiehiset palvelut tarjoavat hyvin eriyttämiseen soveltuvaa materiaalia, esim. viranomaisten selkosivut tai Yleisradion selkokiehiset uutiset.

4. Oppimisen tukimateriaali

Opetusvälineiden tukimateriaalin joustava käyttö

- Tarjoa virikkeellinen oppimisympäristö.
- Käytä heikoilla oppilailla selkoversiota teksteistä.
- Muista valmiit materiaalipaketit netissä.
- Jaa muille itse tuottamaasi opetusmateriaalia.
- Suurena heikon lukijan fonttikokoa ja huolehdi riittävästä sana- ja riviväleistä.
- Havainnollista tärkeitä kohtia alleviivauksilla tai värikorostuksilla.
- Kokeile lukemisen tueksi esim. värikalvoja, värilliselle paperille tulostamista, suurennuslasia tai lukuikkunaa.
- Hyödynnä äänikirjoja.
- Käytä monipuolisesti verkkotehtäviä.
- Hyödynnä oppilaiden omia laitteita esim. tiedonhankinnassa.
- Hyödynnä tietokonetta heikosti kirjoittavan oppilaan tukena.

4. Oppimisen tukimateriaali

Erilaisia keskittymisen tukikeinoja

- Kuulosuojaimet, korvatulpat tai musiikin kuuntelu.
- Hupun tai lippiksen pito.
- Sermit.
- Istuinalustat, jumppapallot tai erillistuolit.
- Hypisteltävät tavarat, kuten sinitarra, stressipallo tai hernepussi.
- Piirtämisen salliminen.
- Työskentelyn jaksottaminen, tiimalasi, Time Timer –kello tai munakello.

5. Arvioinnin keskeiset piirteet eriyttämisen näkökulmasta

ARVIOINTI EI SAISI OLLA

- Ainoastaan numeerista tai ei-selittävää
- Muihin oppilaisiin tai muiden oppilaiden suoritukseen vertaavaa
- Ainoastaan taaksepäin katsovaa
- Negatiivista ja vaikeaselkoista
- Oppilaan persoonaan puuttuvaa
- Oppimistavoitteen ulkopuoliseen asiaan perustuvaa

ARVIOINNIN TULISI OLLA

- Sekä kuvailevaa että numeerista
- Oppilaan omaan oppimisprosessiin keskittyvää
- Oppimista eteenpäin ohjaavaa
- Rakentavasti esitettyä ja ymmärrettävää
- Tavoitteisiin sidottua
- Henkilökohtaista, osallistavaa ja suunnitelmallista

5. Arviointi

- Käy oppilaan kanssa läpi opintojakson tavoitteet, sisällöt sekä arviointitavat.
- Varmista, että oppilas ymmärtää: mitä, miten ja miksi arvioidaan.
- Eriytä arviointikäytänteitä oppilaiden mukaan. Anna oppilaalle mahdollisuus osoittaa osaamisensa itselleen sopivalla tavalla.
- Muista monipuolinen ja laaja-alainen arviointi.
- Osallista oppilas tavoitteiden asettamiseen, oppimisprosessiin ja arviointitapaan. Muista, että oppilas on oman toimintansa asiantuntija silloinkin, kun ei osaa sitä sanallistaa.
- Anna positiivista palautetta ja korosta oppilaan vahvuuksia aina, kun se on mahdollista.
- Käsittele negatiivisia asioita suoraan mutta rakentavasti.
- Muista arvioinnin läpinäkyvyys ja avoimuus.
- Muista olla selkeä.

5. Arviointi

Koetilanteen eriyttäminen

- Eriytä kokeeseen valmistautumisessa esim. rajaamalla koealuetta tai antamalla oppilaalle ennalta koekysymykset tai ohjeet kokeeseen lukemiseen.
- Pidä kokeita harkiten ja vain tarvittaessa.
- Laadi tarvittaessa yksilölliset kokeet oppilaiden tavoitteiden mukaisesti.
- Anna lisäaikaa kokeen tekemiseen.
- Anna mahdollisuus vastata osittain tai kokonaan suullisesti.
- Pilko koe pieniin osiin ja teetä yksi tehtävä tai sivu kerrallaan.
- Anna heikkojen oppilaiden tehdä koe pareittain tai ryhmässä.
- Palauta koe tarvittaessa yksilöllisesti.

5. Ideoita eriyttävään arviointiin kootusti

- Koe eriyttävin järjestelyin
- Itse- ja vertaisarviointi
- Portfolio
- Oppimiskeskustelut ja -palaverit
- Oppimispäiväkirja kirjallisesti tai videoiden toteutettuna
- Esitelmät ja projektit
- Kotitehtävät arvioinnin välineenä
- Selkeästi havainnollistetut, sanallistetut ja yhdessä asetetut tavoitteet
- Tavoitteiden yksilöllinen suorittaminen joko laadullisesti tai määrällisesti

Eriyttäminen eri oppiaineissa

1. Äidinkieli

- Merkitys korostuu kaikissa lukuaineissa

2. Matematiikka

- Luo pohjan muille matemaattisille aineille

3. Englanti

- Kielissä uusi asia rakentuu vahvasti aiemmin opitun varaan
- Kielten, erityisesti englannin, osaamisen merkitys korostuu opinnoissa myöhemmin

1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Lukeminen

- Tarjoa oppilaille virikkeellinen lukuympäristö.
- Hyödynnä oppilaiden omia tekstejä.
- Pidä viikottain lukutunti ja valitse oppilaiden kirjat yksilöllisesti.
- Ryhmittele oppilaita joustavasti erilaisiin lukijaryhmiin.
- Laita välillä heikot ja lahjakkaat lukijat lukupareiksi tai hyödynnä vertaistukea.
- Motivoi lukemaan erilaisten toiminnallisten pelien tai palkkioiden avulla.
- Lukekaa heikkojen oppilaiden kanssa kirjaa yhdessä. Lue välillä itse ääneen.
- Ohjaa lahjakkaat lukemaan monipuolisesti erilaisia kirjoja ja analysoimaan lukemaansa.
- Hyödynnä selkokirjallisuutta.
- Hyödynnä tietotekniikkaa lukemisessa.
- Opetta oppilaille eri lukustrategioita. Kirjoita heikoille oppilaille toimintavaiheet paperille.
- Osallista huoltajat lukemisen tukemiseen.

1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Kirjoittaminen

- Eriytä yhteisissä saneluissa oppilaiden kykyjen mukaan.
- Rohkaise oppilaita kirjalliseen ilmaisuun. Älä latista intoa liiallisella virheisiin puuttumisella.
- Anna oppilaan sanella tarinoita esim. koulunkäynninohjaajan tai parin toimiessa kirjurina.
- Ohjaa heikko oppilas kirjoittamaan tarinaa lahjakkaan kanssa.
- Tarjoa oppilaalle valmis tarinan alku orientoitumisessa.
- Hyödynnä draamaa kirjoittamiseen orientoitumisessa.
- Kirjoituta päiväkirjaa yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti.
- Toteuta avoimia kirjoitustehtäviä (yksilöllinen tuottaminen).
- Tee yhteistoiminnallisia projekteja, joissa jokainen voi osallistua kykyjensä mukaan, esim. luokan tai koulun yhteinen sanomalehti yms.
- Hyödynnä tietokonetta kirjoittamisen eriyttämisessä.

1. Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuorovaikutustilanteet

- Kiinnitä huomiota oman kommunikointisi selkeyteen.
- Käytä yksi tunti viikossa vuorovaikutustilanteiden harjoitteluun. Ryhmittele oppilaita joustavasti.
- Kiinnitä huomiota istumajärjestykseen.
- Toteuta paljon pari- ja ryhmäkeskusteluja. Vaihtelee säännöllisesti ryhmäkokoonpanoja.
- Anna tarvittaessa oppilaille tukiopetusta vuorovaikutustaitoihin ja -tilanteisiin.
- Motivoi ja kannusta pienintäkin puhetta.
- Käytä erilaisia kielellisiä opetuspelejä vuorovaikutuksen harjoitteluun.
- Rakenna oppimisympäristö, joka tukee myös ujoja ja puhumattomia oppilaita.
- Anna mahdollisuus erilaisiin vastausmuotoihin esim. kirjallisesti tai kuvien avulla.
- Eriytä esitelmissä niin, että oppilas voi esittää työnsä parin kanssa tai yksin opettajalle tai videoida esityksensä etukäteen.
- Tarjoa lahjakkaille oppilaille erilaisia projekteja, esim. esitelmiä tai haastatteluja.
- Konsultoi ja hyödynnä tarvittaessa koulukuraattoria tai -psykologia.

2. Matematiikka

- Mahdollista yksilöllinen eteneminen.
- Tarjoa eriyttäviä tehtäviä.
- Hyödynnä erilaisia opetusmenetelmiä.
- Hyödynnä monipuolisesti erilaisia verkkotehtäviä.
- Eriytä sanallisissa tehtävissä.
- Eriytä taulutyöskentelyssä.
- Tue oppilaan ajatteluprosessia.
- Käytä erilaisia opetusjärjestelyjä, kuten pari- tai ryhmätyöskentelyä tai joustavaa ryhmittelyä.

2. Matematiikka

- Kiinnitä huomiota heikkojen oppilaiden oppimisen arviointiin, esim. tarkistamalla läksyt, tarkkailemalla tuntityöskentelyä tai tekemällä suullisia kyselyitä ja lapputestejä.
- Anna heikoille oppilaille tukiopetusta joko ennakoivasti tai kertaavasti.
- Keskity varmentamaan perusasioita, esim. lukukäsitettä, kymmenjärjestelmää ja hajotelmia.
- Integroi matematiikkaa muihin oppiaineisiin.
- Tarjoa matemaattisesti virikkeellinen oppimisympäristö.
- Hyödynnä erilaisia opetuspelejä ja -leikkejä.

3. Englanti

Kuullun ymmärtäminen

- Ennakoi ja sanallista tehtäviä ja toivottua toimintaa.
- Tutustuta oppilas ennakoivasti oppitunnin tekstiin tai aiheeseen tukiopetuksen tai kotitehtävän avulla.
- Monipuolista omaa opetuspuhettasi. Käytä toistoja ja parafraseja.
- Tue puhetta kuvilla, eleillä ja ilmeillä.
- Kuvaille, käännä tai käännätä oppilailla ydintermejä.
- Anna oppilaan kuunnella kuuntelutehtävän äänitettä useaan kertaan ja pilko tehtävät pienempiin osiin.
- Tarjoa oppilaalle tukisanalistoja.
- Tarjoa oppilaalle puhuttu teksti myös kirjallisessa muodossa.
- Käytä erilaisia tehtävätyyppejä rinnakkain.

3. Englanti

Puheen tuottaminen

- Hyödynnä joustava ryhmittely.
- Anna positiivista palautetta kaikesta yrittämisestä.
- Anna mahdollisuus lyhyisiin keskusteluihin ja yhdenkin sanan vastauksiin.
- Salli suomenkieliset vastaukset puheharjoituksissa.
- Tarjoa tukisanalistoja ja valmiita mallilauseita puheharjoitusten tueksi.
- Käytä ryhmä- ja parikeskusteluja, yksinpuhelua tai muminalukua.
- Hyödynnä valmiita keskustelumalleja puheharjoituksissa.
- Mahdollista yksittäiskeskustelut opettajan kanssa tai puheen nauhoittaminen.
- Opetta hyödyntämään peiliä puhumisen harjoittelemisessa.

3. Englanti

Luetun ymmärtäminen

- Tutustuta oppilas ennakolta oppitunnin tekstiin tai aiheeseen tukiopetuksen tai kotitehtävän avulla.
- Tarjoa yksilöllisiä tekstejä oppilaille.
- Hyödynnä oppilaiden omia tekstejä.
- Käytä lyhennettyä tekstiä.
- Korvaa vaikeita sanoja helpommilla synonyymeilla.
- Lyhennä tekstin lauseita.
- Muokkaa tekstin ulkoasua niin, että käytät selkeitä kappalejakoja, väliotsikoita ja tukikuvia.
- Opetta oppilaille lukustrategioita.

3. Englanti

Kirjoittaminen

- Käytä eriyttäviä tehtävätyyppejä, kuten projekteja.
- Hyväksy yksittäisillä sanoilla vastaaminen kokonaisten lauseiden sijaan.
- Hyödynnä oppilaan omia kiinnostuksen kohteita.
- Anna positiivista palautetta kaikesta yrittämisestä.
- Älä välitä yksittäisistä kirjoitusvirheistä ja hyväksy suomenkielinen kieliasu tapauskohtaisesti oppilaan yksilölliset tavoitteet huomioiden.
- Hyödynnä alempien luokka-asteiden kirjoitustehtäviä ja materiaaleja.
- Käytä tietokonetta oikeinkirjoituksen apuna.

Lopuksi

- Eriyttäminen vaatii asennemuutosta.
- Luokkaan tulee luoda kulttuuri, jossa työskentely on joustavaa, kaikkien oppilaiden ei tarvitse tehdä samoja asioita samalla tavalla ja samaan aikaan.
- Eriyttäminen kannattaa aloittaa pienimuotoisesti, esim. vain yhden opetuksen osa-alueen tai oppiaineen eriyttämisellä.
- Eriyttämisellä voidaan tarjota jokaiselle oppilaalle merkityksellisiä oppimiskokemuksia.